Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de Statengriffie

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Aandeelhouderschap Stedin	66929		

Middelburg, 29 november 2022

Geachte voorzitter,

Inleiding
In de najaarsnota 2022 hebben wij u geïnformeerd over de wens van Stedin, de netbeheerder van de energienetwerken in onder meer Zeeland, om de aandeelhoudersbasis meer in overeenstemming te brengen met het verzorgingsgebied. Dat heeft zowel een (geografische) afspiegelingscomponent als een financiële component. Gezien de grote investeringen die Stedin zal moeten doen in de komende jaren, is ook een versterking van het eigen vermogen nodig. Stedin heeft de provincies Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland, en de inliggende gemeenten (die nog geen aandeelhouder zijn), uitgenodigd aandeelhouder van de Stedin Groep te worden. Daarbij zijn deze provincies en de gemeente Utrecht en Amersfoort gevraagd op te treden als de zogenaamde ‘cornerstone investors’, aangezien zij de grootste partijen zijn binnen het geografische verzorgingsgebied van Stedin die nog geen aandeelhouder zijn. Naast de cornerstone investors trekken wij in dit dossier samen op met de Zeeuwse gemeenten.

Deelname in Stedin past volgens ons binnen de Beleidsnota Verbonden Partijen, die door uw Staten is vastgesteld in 2021. Op dit moment onderzoeken wij – samen met de beide andere provincies – onder meer of deelname financieel verantwoord is, of er een verantwoorde businesscase is, en of deelname tot voldoende zeggenschap leidt om de eigen belangen daadwerkelijk te kunnen behartigen. In de voorliggende brief informeren wij u over het standpunt dat wij hebben ingenomen ten aanzien van het verzoek van Stedin.

Verzoek Stedin
Stedin staat de komende decennia voor een enorme opgave in het netbeheer. Er moet voor circa € 8 miljard aan investeringen worden gedaan om de energietransitie en ontwikkeling van woningen en bedrijventerreinen te kunnen faciliteren, maar ook om problemen met netcongestie zo veel mogelijk te beperken. Om deze investeringen te kunnen doen, moet het eigen vermogen van Stedin worden versterkt met € 1,8 miljard, zodat tegen gunstige condities kan worden geleend op de kapitaalmarkt en de huidige zogenaamde credit rating van Stedin niet verslechtert. Stedin heeft hierover dit voorjaar een brief gestuurd aan alle overheden die wél onder het verzorgingsgebied van Stedin vallen, maar nog geen aandeelhouder zijn met een verzoek tot verkenning van het aandeelhouderschap in Stedin. Op 10 juni is hierover tevens een informatiebijeenkomst gehouden voor de beoogde nieuwe aandeelhouders.

Een eerste analyse van het verzoek van Stedin levert het volgende beeld op qua maatschappelijk belang/solidariteit, kapitaalvraag, businesscase, invloed/zeggenschap en planning.

Maatschappelijk belang en solidariteit
Er is een maatschappelijk probleem in de vorm van de borging van de leveringszekerheid (op de (midden) langere termijn) en de uitvoering van de beleidsambities van Rijk, provincies en gemeenten voor verduurzaming en realisatie van hernieuwbare energie. Dit vormt een direct knelpunt voor de gemaakte afspraken uit het klimaatakkoord. Daarnaast kunnen ook plannen voor aansluiting van nieuwe woon- en werklocaties en in sommige gevallen zelfs bedrijven (zoals eerder bijvoorbeeld in Limburg en Noord-Brabant optrad) onder druk komen te staan. Dit heeft dus een enorme economische en maatschappelijke impact en kan het vestigingsklimaat in Zeeland gaan raken. Vanuit het principe van solidariteit en een gezamenlijke verantwoordelijkheid worden we aangesproken op het belang van een zo breed mogelijke vertegenwoordiging van de overheden in het aandeelhouderschap, in overeenstemming met het verzorgingsgebied van Stedin.

Kapitaalvraag
Van de benodigde € 1,8 miljard is op korte termijn € 1,1 miljard nodig. In de Miljoenennota is door het Rijk € 500 miljoen gereserveerd voor de kapitaalversterking van Stedin. De overige € 700 miljoen is in principe in een volgende collegeperiode nodig. Insteek is om na een eerste emissieronde verder te bepalen wat de aanvullende kapitaalbehoefte zal zijn op basis van geactualiseerde cijfers en mogelijke impact van toetreding van solide partijen als de Rijksoverheid. Samengevat komt het erop neer dat er op dit moment voor de korte termijn een kapitaalvraag staat van € 600 miljoen. Dat is een flink stuk lager dan de kapitaalvraag waar in het oorspronkelijke verzoek van Stedin sprake van was. In de verdere verkenning wordt gekeken naar een logische verdeelsleutel en naar draagkracht onder de beoogde nieuwe aandeelhouders. Op basis hiervan kunnen de beoogde nieuwe aandeelhouders volgend jaar al dan niet besluiten tot deelname in Stedin.

Businesscase
Een deelname in een toekomstige aandelenemissie van Stedin heeft tot gevolg dat door de meeste beoogde nieuwe aandeelhouders leningen moeten worden aangetrokken. De financiële consequentie voor de exploitatiebegroting (businesscase) is hierbij afhankelijk van drie factoren:

1. *Omvang van het geïnvesteerde bedrag*
   Zie vorige alinea.

2. *Te betalen rente op deze leningen*
   Gezien het grillige verloop van de rente over de afgelopen periode zal de businesscase pas bij het afsluiten van de lening precies bepaald kunnen worden. Voor de cornerstone investors is dit essentieel om te kunnen besluiten over (de omvang van) onze deelname. Op dit moment is de langjarige rente voor een investering van bijv. € 100 miljoen ongeveer 3,2%. Dat betekent een rentelast van € 3,2 miljoen per jaar. Die zal zoveel mogelijk gevonden moeten worden aan de opbrengsten kant (dividenduitkering) en zo min mogelijk moeten drukken op de begroting van de aandeelhouders.

3. *Verwachte dividendopbrengsten in de komende jaren*
   Er zijn twee soorten aandelen Stedin, gewone aandelen en zogenaamde cumulatief preferente aandelen. Alleen cumulatief preferente aandelen bieden zekerheid op een vast dividend. De huidige businesscase is uitdagend. In het bijzonder op de korte termijn. In gezamenlijkheid met de onderneming wordt gekeken hoe de businesscase het beste vormgegeven kan worden binnen de bestaande kaders.

Op basis van voorgaande factoren zal in de verdere verkenning van het aandeelhouderschap worden gekeken naar de mogelijkheden (scenario's) om te komen tot een levensvatbare businesscase voor een deelname in Stedin.

Invloed/zeggenschap
De invloed van de aandeelhouders van Stedin is in zijn algemeenheid beperkt, omdat het grootste deel van de activiteiten valt onder de gereguleerde taak die onder toezicht staat van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Daarnaast is nog niet duidelijk of de nieuwe aandeelhouders met hun investering voldoende stemaandeel krijgen voor een positie in de aandeelhouderscommissie (AHC). De huidige drempel voor een zetel in de AHC is een aandelenbelang van tenminste 7,5%. Aanvullend wordt gekeken naar regionale vertegenwoordiging. Los van het aandelenbelang is er via de AHC in de praktijk informele zeggenschap, omdat de AHC het consensusmodel hanteert en daarmee ook de belangen van de kleinere aandeelhouders meeweegt. Daarbij speelt dat alle aandeelhouders overheidslichamen zijn die vaak eenzelfde belang nastreven en dezelfde maatschappelijke doelen

willen bereiken. Aandeelhouders kunnen daarmee zorgen voor accentverschuivingen in de (investering)strategie van Stedin, maar oefenen geen directe invloed uit op investeringen in de regio/gemeente. De zeggenschap in relatie tot het aantal aandelen en een positie in de AHC vormen onderwerp van de verdere verkenning van het aandeelhouderschap in Stedin. Naast de invloed via de aandeelhouderslijn is er ook de mogelijkheid om als aandeelhouder deel te nemen aan de commissie energietransitie. Hierin wordt beleidsmatig aan kennisontwikkeling en kennisdeling voor bestuurders gedaan en kunnen Stedin en deelnemende partijen gezamenlijk van gedachten wisselen over optimale vormgeving van de energietransitie op lokaal niveau.

Planning
De oorspronkelijke planning van Stedin ging uit van een indicatief intekenmoment op 14 november 2022 en definitieve besluitvorming begin volgend jaar. De cornerstone investors en met name de provincies hebben aangegeven dat dit niet haalbaar is. Belangrijk argument hierbij zijn de aankomende verkiezingen voor Provinciale Staten. De provincies vinden het niet gepast om vlak voor deze verkiezingen nog een deelname in Stedin ter besluitvorming voor te leggen. Stedin heeft op basis hiervan een nieuwe planning afgegeven die rekening houdt met deze verkiezingen en die ook voor de beoogde gemeentelijke aandeelhouders meer realistisch is. Het beoogde tijdpad is nu dat er op zijn vroegst voor de zomer 2023 een eerste indicatie wordt afgegeven en na het zomerreces 2023 eventuele besluitvorming wordt voorzien. Vooruitlopend op deze planning vinden onderhandelingen plaats tussen Stedin en het Rijk over de participatie door het Rijk op basis van de eerdergenoemde € 500 miljoen.

Standpunt Provincie Zeeland
Wij hebben in onze vergadering besloten vanwege het maatschappelijke belang dat lokale en regionale energienetwerken hebben, een positieve grondhouding in te nemen om op termijn aandeelhouder te worden van Stedin, maar daaraan wel een aantal randvoorwaarden te verbinden:

- Investeren in Stedin dient rekening houdend met de financiële situatie van de Provincie Zeeland, financieel verantwoord te zijn. Dit betekent dat de financiële ratio's van de Provincie Zeeland na de investering in Stedin, structureel binnen de door het ministerie van BZK gehanteerde normen (signaalwaarden financiële indicatoren) blijven;
- Er dient sprake te zijn van een verantwoorde businesscase. De investering dient binnen de looptijd van de aan te trekken lening substantieel uit de dividendopbrengst Stedin te kunnen worden terugverdiend, waarbij tevens een substantieel deel van de rentelast uit jaarlijkse dividendinkomsten uit Stedin gedekt kan worden;
- Er dient sprake te zijn van substantiële zeggenschap in Stedin die van betekenis is om de Zeeuwse belangen te kunnen behartigen.

Voor de korte termijn heeft Stedin een kapitaalvraag van € 600 miljoen waarvan € 149 miljoen voor Zeeland (Provincie Zeeland en Zeeuwse gemeenten samen). Op basis van de hiervoor genoemde randvoorwaarden en de huidige financiële positie van de Provincie Zeeland achten wij een kapitaalstorting van € 149 miljoen in de huidige emissie op dit moment echter niet reëel, hooguit een ingroeimodel met een – naar verhouding – beperkt bedrag als opstap naar een mogelijk substantiëlere participatie zodra de financiële positie van Provincie Zeeland dat toelaat. Als in de volgende collegeperiode een nieuwe emissie plaats vindt zijn er voor Zeeland wellicht meer mogelijkheden om te participeren, omdat tegen die tijd significante vrije PZEM dividenden worden verwacht.

Zeeuwse gemeenten
Ook alle gemeenten in de provincie Zeeland hebben het verzoek van Stedin ontvangen om het aandeelhouderschap te overwegen. Provincie Zeeland heeft aangeboden om de gemeenten hierin te ondersteunen door ze mee te nemen in de informatievoorziening vanuit de cornerstone investors. Hier is door de gemeenten positief op gereageerd. Op 29 september 2022 is door de Provincie Zeeland een ambtelijke informatiesessie voor de gemeenten georganiseerd. Op korte termijn zullen wij een bestuurlijke informatiesessie, thans gepland op 19 januari 2023, voor de Zeeuwse bestuurders organiseren. Daarbij zal ook worden geïnventariseerd of gemeenten interesse hebben in een verdere verkenning van het aandeelhouderschap. Het is mogelijk dat het aandeelhouderschap voor een aantal gemeenten vanwege bijvoorbeeld hun financiële positie op voorhand al niet mogelijk is.

Rijk en Cornerstone Investors
Ministers Kaag en Jetten hebben op 13 juli 2022 een brief gestuurd aan de Tweede Kamer over de financiering van de regionale netwerkbedrijven.
Stedin is in het kader van de versterking van het eigen vermogen samen met de andere regionale netbeheerders (Enexis, Alliander) in gesprek met het Rijk over een afsprakenkader voor eventuele investeringen. Zoals eerder aangegeven is in de Miljoenennota reeds een bedrag opgenomen van

€ 500 miljoen voor het versterken van de kapitaalpositie van Stedin om investeringen in de energietransitie te ondersteunen. Stedin en het Rijk werken hiervoor richting eind dit jaar op basis van het eerdergenoemde afsprakenkader de voorwaarden voor de aandelenparticipatie verder uit. Deze participatieovereenkomst zal begin 2023 worden voorgelegd aan de Tweede Kamer, die op hoofdlijnen ook zal gelden als template voor de overige nieuwe toetreders. De cornerstone investors hebben bij Stedin en haar AHC het verzoek neergelegd om aan te schuiven bij de gesprekken tussen Stedin en het Rijk, zodat het straks een herkenbaar model is. Daarnaast is het van belang dat wij inzage krijgen in de aanvullende studies die het Rijk doet ter onderbouwing van het aandeelhouderschap (due dilligence, waardebepaling), zodat hier zo weinig mogelijk dubbel werk in wordt verricht.

Vervolgprocedure
Tijdens het bestuurlijk overleg van de cornerstone investors met Stedin op 7 november 2022 is richting Stedin nogmaals aangegeven dat wij niet meegaan in de planning van Stedin om vóór 14 november 2022 een indicatieve intekenbrief te ondertekenen en in het eerste kwartaal van 2023 definitieve besluitvorming te organiseren. Mede gelet op de verkiezingen voor Provinciale Staten (maart 2023) is de verwachting dat dit (alsdan) op zijn vroegst respectievelijk vlak vóór (indicatieve intekenbrief) en ná (besluitvorming) de zomer 2023 zal kunnen plaatsvinden.

Op basis van het bestuurlijk overleg met Stedin op 7 november 2022 hebben de cornerstone investors besloten om beperkt externe expertise in te huren voor een meer inhoudelijke analyse van een aantal documenten en vraagstukken (o.a. verdeelsleutel gevraagde bijdrage, businesscase, zeggenschap en planning).

In de verdere verkenning van het aandeelhouderschap Stedin zal worden toegewerkt naar antwoorden op de vragen ten aanzien van de eerdergenoemde kapitaalvraag/verdeelsleutel, financiële businesscase, zeggenschap en planning. De verwachting is dat dit richting einde eerste kwartaal 2023 zal leiden tot een aantal scenario’s voor mogelijke deelname. Op basis van deze scenario’s kan door de nieuwe Staten een integrale afweging worden gemaakt van een eventuele participatie in Stedin. Het streven is hierbij als cornerstone investors gezamenlijk op te blijven trekken, maar de uiteindelijke besluitvorming tot deelname is uiteraard ieders eigen afweging.

Bij besluitvorming over deelname in Stedin volgen wij uiteraard de kaders zoals door u vastgelegd in de Beleidsnota Verbonden Partijen 2021. Dit betekent onder andere dat uw Staten geconsulteerd worden (via een procedure van ‘wensen-en-bedenkingen’) over de vraag of deelname in Stedin een ‘publiek belang’ dient. Bovendien is een kapitaalinvestering onderworpen aan uw budgetrecht.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.